

з них. Для догмат. методу єдиним критерієм істинності всіх суджень і понять є їх відповідність одкровенням Бога.

Водночас у С. проявлялася тенденція до впорядкованості суджень, послідовності, несуперечності й чіткості одержаних висновків. Схоласти цікавилися питаннями лог. техніки: правилами класифікації, формами ведення дискусії, мистецтвом аргументації, методами тлумачення та ін. За певних обставин акцентування на лог. аспектах дослідження відкривало можливості переходу до рац. вивчення об'єктів і обґрунтування раціоналіст. методології.

Лит.: Історія політ. і прав. учень. Серед. века и Возрождение. М., 1986. В. І. Тимошенко.

СХОЛАСТИКА (лат. *scholastica*, від грец. *σχολαστικός* – шкільний, *σχολή* – школа) – середньовічна «шкільна філософія», представники якої – схоласти – прагнули раціонально обґрунтувати і систематизувати христ. віровчення. Для цього вони використовували ідеї антич. філософії. Історично С. поділяється на кілька періодів: рання С. (11–12 ст.), яка розвивалася під впливом неоплатонізму (Еріугена, Ансельм Кентерберійський); зріла С. (12–13 ст.), яка базувалася на христ. аристотелізмі (Фома Аквінський) і аверроїзмі (Сігер Брабантський); пізня С. (13–14 ст.), прихильники якої виступали проти томізму (Скот Дунс), протиставляючи йому теорію подвійної істини. В епоху Відродження С. втратила своє домінуюче становище в ідеології. Але в 19 ст. почалася певна реанімація С., яка в наш час об'єднує різні школи катол. філософії.

С. як консерват. світосприйняття спиралася на обмежений антич. матеріал і слугувала на-самперед справі обґрунтування реліг. світогляду та христ. богослов'я. Вона розглядала філософію як служницю теології, релігії. Усі науки в Середні віки тією чи іншою мірою були галузями богослов'я. Найважливішим джерелом таких ключових понять, як справедливість, право, зак-во та ін., виступала *Біблія*. Схоласт. богослов'я символічне. Його осн. положення заковані в сукупності певних символів, мають свій особливий лексикон, який становлять парні категорії, що відображають ту дуалістичну структуру буття, якою вона уявляється реліг. свідомості («світське» і «духовне», «віра» і «розум», «природне» і «благодатне» та ін.). Розшифровка цих символів, вважали схоласти, дає можливість визначити волю Бога. Схоласт. богослов'я виробило процедуру такої розшифровки та нав'язало її середньовіч. політ.-прав. вченню. Догмат. метод С. полягав в апеляції до текстів Святого Письма (гол. прийом доведення), використанні лише дозволених аргументів, у комбінуванні бажаних конструкцій з набору незмінних аксіом і виведення нового знання лише